

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Κλίση /καταλήξεις ονομάτων-επιθέτων

1. **α.Τα ουδέτερα** που τελειώνουν σε **-ος** στον πληθυντικό γράφονται με **-η**, π.χ.το δάσ-ος/ τα δάσ-η το έθνος/τα έθνη, το κράτος/τα κράτη, το χρέος/τα χρέη, το μέγεθος/ τα μεγέθη, το όφελος/τα οφέλη

β.Τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **(-ι)** γράφονται με **-ι** .π.χ.το λουλούδι το βιολί

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: το δάκρυ- τα δάκρυα, το δίχτυ- τα δίχτυα(το **διαδίκτυο**), το στάχυ-τα στάχνα.

Το βράδυ στη γενική ενικού και σε όλες τις πτώσεις του πληθυντικού γράφεται με **ι** : βραδιού , βράδια

γ.Τα ουδέτερα παροξύτονα ουσιαστικά που τελειώνουν σε -μα γράφονται με ένα **μι (μ)**, π.χ. σήμα, βήμα, κύμα, ρήμα, ψέμα.

Με δύο μ (μμ) γράφονται όσα ουδέτερα παροξύτονα και προπαροξύτονα ουσιαστικά προέρχονται από ρήματα α΄ συζυγίας σε-ωμε χαρακτήρα χειλικό (π, β, φ) και πτ

π.χ.βλέπω > βλέμμα. γράφω > γράμμα. κόβω > κόμμα. ράβω > ράμμα.
ελλείπω > έλλειμμα. καλύπτω > κάλυμμα. σκάπτω και σκάβω > σκάμμα.

2.Θηλυκά ουσιαστικά που γράφονται με -εια :

α)όσα προέρχονται κυρίως από ρήματα σε -εύω/ -εύομαι και από επίθετα σε: -ης, -ης, -ες
λατρεύω : λατρεία αλιεύω : αλιεία, δουλεύω : δουλειά, βασιλεύω : βασιλεία
ο/η συνεπής - το συνεπές : η συνέπεια, ο/η συνήθης - το σύνηθες: η συνήθεια

β) τα προπαροξύτονα θηλυκά π.χ. αλήθεια, συνήθεια, αναιδεια

Εξαιρούνται:γειτονιά, ηγεμονία, περηφάνια, ξενιτιά, ζήλια, αμνηστία, δυσκολία, προεδρία, κηδεμονία

3. Θηλυκά ουσιαστικά που γράφονται με -οια:

όσα έχουν ως β΄ συνθετικό τις λέξεις: **(νους)νοώ, πνέω, ρέω, βους**

π.χ. άνοια, σύμπνοια(ομοφωνία),παράνοια, ομόνοια, διχόνοια, μετάνοια, πρόνοια, διάνοια, έννοια,
άγνοια / άπνοια / παλίρροια, απόρροια /Εύβοια

4. α)Τα παροξύτονα θηλυκά γράφονται με -ία(όταν παράγονται από αρσενικά ονόματα που τελειώνουν σε -ος και -ης και από ρήματα β΄ συζυγίας και β΄ τάξης σε-ώ)

π.χ. ανοησία, ελευθερία, προδοσία , αδικία, οδηγία, λειτουργία

Εξαιρούνται και γράφονται με **-εια** π.χ. η εφηβεία, επαιτεία

β) Γράφονται με -ια όσα έχουν κατάληξη με καταχρηστικό δίφθογγο

π.χ. αρρώστια, περηφάνια.συμπόνια, φτήνια, ζωντάνια, ασχήμια, γύμνια

Εξαιρείται: η φτώχεια

γ) Γράφεται με -ιά το θηλυκό επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ π.χ. βαθύς, βαθιά, βαθύ

Ασκήσεις εμπέδωσης

Σχημάτισε θηλυκά ουσιαστικά σε -ια και -εια από τα παρακάτω ρήματα

καλλιεργώ		κυκλοφορώ		ερμηνεύω	
δημιουργώ		ενεργώ		προσπαθώ	
κοινωνώ		λειτουργώ		οδηγώ	
κολακεύω		επιθυμώ		διαρκώ	
δικαιολογώ		νηστεύω		ευλογώ	

Διάβασε με προσοχή τα παρακάτω θηλυκά ουσιαστικά και συμπλήρωσε τη σωστή κατάληξη **-ια ή -εια**:

ασφάλ_α	αλήθ_α	αφέλ_α	μεγαλοπρέπ_α	εκστρατ_α	πολυτέλ_α	αναίδ_α
δειλ_α	βιογραφ_α	συγγέν_α	συμπάθ_α	διδασκαλ_α	διαφάν_α	πολιτ_α

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Θηλυκά ουσιαστικά που προέρχονται από ρήματα σε -εύω / εύομαι γράφονται με -ει- :

λατρεύω >λατρεία, πορεύομαι >πορεία, κατηλεύομαι >καπηλεία

Προσοχή !!!ειδωλολατρία, πρωτοπορία, αρχαιοκαπηλία

Οι λέξεις ωστόσο ειδωλολατρία, πρωτοπορία, αρχαιοκαπηλία και άλλες, που φαίνεται να έχουν β' συνθετικό αυτά τα ουσιαστικά, γράφονται με -ι-. Αυτό συμβαίνει καθώς οι λέξεις αυτές δεν προέρχονται από σύνθεση (π.χ. πρώτος + πορεία), αλλά είναι **παρασύνθετες** και **προέρχονται από τα επίθετα ειδωλόλατρης, πρωτοπόρος, αρχαιοκάπηλος κτλ.** (και όχι από ρήματα σε -εύω)

Έτσι γράφουμε:

-Λατρεία, αλλά αρχαιολατρία, ειδωλολατρία, ζωολατρία, τυπολατρία, εικονολατρία, μοιρολατρία, πατριδολατρία, προγονολατρία, προσωπολατρία

-Δουλεία, αλλά εθελοδοουλία, κοιλιοδοουλία.

-Πορεία, αλλά αεροπορία, πεζοπορία, πρωτοπορία

-Καπηλεία, αλλά αρχαιοκαπηλία, πατριδοκαπηλία

-Ανδρεία, αλλά ανανδρία.

-Θρησκεία, αλλά ανεξιθρησκία, αρνησιθρησκία.

5. Τα θηλυκά ουσιαστικά σε -ιση, -ηση

Γράφονται με **ι** όταν προέρχονται από ρήματα σε -ίζω(βάφτιση -βαφτίζω)

Γράφονται με **η** όταν προέρχονται από ρήματα σε -ώ (πληροφόρηση -πληροφορώ)

6. Τα επίθετα σε -ης, ης, -ες, σχηματίζουν τη **γενική του ενικού σε -ους**, την αιτιατική στο αρσενικό και θηλυκό σε -η και τον πληθυντικό σε -εις και τον πληθυντικό του ουδέτερου σε -η, π.χ.:

ο/η **συνεχής** - του/της **συνεχούς** - τον/την **συνεχή** οι **συνεχείς** - των **συνεχών** - τους/τις **συνεχείς**
το **συνεχές** - τα **συνεχή** κτλ. (διάβασε βιβλ. γραμ . σελ. 54)

7. Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-αίος** γράφονται με **-αι**.

πχ.ωραίος , γενναίος

ΕΞΑΙΡΕΙΤΑΙ: νέος

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-είος** γράφονται με **-ει**.

πχ.αστείος , ανδρείος

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: κρύος , γελοίος

Τα περισσότερα επίθετα που τελειώνουν σε **-ίμος** ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ:διάσημος, άσχημος, έτοιμος κ.ά.

σε **-ίνος** ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: ταπεινός, υγιεινός, φωτεινός κ. ά.

σε **-ίκος** ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: δανεικός, θηλυκός

Το επίθετο (ο) **πολύς** - (η) **πολλή** - (το) **πολύ** και το επίρρημα **πολύ**

1. Το επίθετο **πολύς** - **πολλή** - **πολύ** συνοδεύει ουσιαστικά και κλίνεται και στα τρία γένη:

π.χ. έπεσε **πολλή** βροχή, έφαγε **πολύ** φαγητό κλπ.

2. Το επίρρημα **πολύ** δεν κλίνεται και συνοδεύει **ρήματα**, **επίρρηματα**, **επίθετα** ή **μετοχές**:

π.χ. **Έβρεξε πολύ**, έτρεξε **πολύ γρήγορα**, είναι **πολύ καλός** μαθητής, ήταν **πολύ ευτυχισμένος** κλπ.

1η παρατήρηση: Το επίρρημα **πολύ** γράφεται πάντα με -λ και -ύ.

2η παρατήρηση: Το επίθετο **πολύς** - **πολλή** - **πολύ** γράφεται με -λ και -ύ μόνο στον ενικό αριθμό του αρσενικού και ουδέτερου.

3η παρατήρηση: Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις βάζουμε -λλ και ακολουθούμε τους γενικούς κανόνες που ισχύουν στις καταλήξεις των ονομάτων (δηλ. **-η** στο θηλυκό, **-οι** στον πληθυντικό)

Βρες τα λάθη:

1. Ο Φώτης είναι **πολλή** λαίμαργος. Σήμερα έφαγε **πολά** γλυκά και **πολλή** φοβάμαι πως σύντομα θα έχει **πολύ** σοβαρό πρόβλημα με τα δόντια του. **Πολλή** φίλοι του τον συμβουλεύουν να προσέχει τι τρώει, όμως αυτός δεν ακούει κανέναν και εξακολουθεί να τρώει **πολλή**.

2. Στο ψηλό ράφι μιας **πολλή** μεγάλης βιβλιοθήκης, ο Ιγνάτιος, ένας **πολλή** πεινασμένος ποντικός έφαγε, λένε, μια γάτα! Μαζεύτηκε **πολλής** κόσμος, ήρθαν δημοσιογράφοι, **πολύ** ποντικοί μιλούσαν γι' αυτόν κι ένας **πολλή** σοφός ποντικός είπε:

- Προτείνω να κρεμάσουμε τη φωτογραφία του. Οι γάτες θα τον βλέπουν και θα εξαφανίζονται.

- Πολλή έξυπνη ιδέα! Θα έχει **πολλή** μεγάλη επιτυχία!

Με **πολύ** αγάπη!

Μετοχές	<p>α. Η παθητική μετοχή σε -μένος γράφεται με δυο μμ μόνο στα ρήματα που έχουν χαρακτήρα π, β, φ, πτ, π.χ.: <i>εγκαταλείπω - εγκαταλειμμένος/εγκαταλελειμμένος, ράβω - ραμμένος, γράφω - γραμμένος, καλύπτομαι > καλυμμένος</i></p> <p>β. Η μετοχή σε -μένος, είναι κλιτή, έχει τρία γένη και δύο αριθμούς και ισοδυναμεί με επίθετο</p> <p>γ) -ωμένος (με ω): όταν τονίζεται στην παραλήγουσα (π.χ. <i>τεντωμένος < τεντώνομαι</i>)</p> <p>δ) -όμενος (με ο): όταν τονίζεται στην προπαραλήγουσα (π.χ. <i>ενδιαφερόμενος < ενδιαφέρομαι</i>)</p> <p>ε. Η άκλιτη ενεργητική μετοχή σε -οντας, όταν είναι άτονη γράφεται με ο, όταν τονίζεται γράφεται με ω, π.χ.: <i>κόβοντας, γράφοντας, αλλά γελώντας, τραγουδώντας</i> κτλ.</p>
----------------	--

Αριθμοί	<p>Μία λέξη ή πολλές; Γράφονται με μια λέξη μόνο τα αριθμητικά από το 13 μέχρι το 19, π.χ.: <i>δεκατρία, δεκαπέντε, δεκαεφτά (δεκαεπτά)</i> κτλ. Αλλά, <i>είκοσι ένα (εξαιρείται το Εικοσιένα), τριάντα πέντε, ενενήντα εννιά, εκατόν ένας, εκατόν τριάντα πέντε, εκατό δεκαεφτά</i> κτλ.</p>
----------------	--

ΡΗΜΑΤΑ

Οι καταλήξεις ρημάτων σε **-ετε / -είτε** είναι β' πληθυντικού προσώπου ενεργητικής φωνής

π.χ. *Δυστυχώς, παιδιά, δεν διαβάζετε(εσείς)*

ΟΙ καταλήξεις ρημάτων σε **-εται / -είται** είναι γ' ενικού προσώπου παθητικής φωνής

π.χ. *Το βιβλίο που μου χάρισες διαβάζεται (αυτό) εύκολα.*

1.προστακτική αορίστου ρ. β' συζυγίας σε-ήστε	αγαπήστε, κρατήστε
2. προστακτική ρ. σε -ίζω	ραντίστε(αλλά δακρύστε, δανείστε, αθροίστε)
3. προστακτική παθητ. φωνής σε -είτε	αγαπηθείτε, δεθείτε, κρυφτείτε